

Marek Bebak

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Polska

MUZYKA U LWOWSKICH KARMELITÓW W XVII I XVIII WIEKU – STAN BADAŃ, ŹRÓDŁA I PERSPEKTYWY BADAWCZE

W Archiwum OO. Karmelitów w Krakowie na Piasku zachowały się XVII- i XVIII-wieczne akta (księgi rachunkowe, akta profesji zakonnych, nekrologi, księgi kapituł prowincjalnych i definitorów, inwentarze), a także kodeksy liturgiczno-muzyczne dokumentujące życie muzyczne karmelitów z dwóch lwowskich klasztorów: *conventus maior* (związanego z kościołem Nawiedzenia NMP na Przedmieściu Halickim) oraz św. Marcina. Niektóre z nich nie były dotąd przedmiotem zainteresowania muzykologów. Celem artykułu jest zaprezentowanie najważniejszych typów źródeł historycznych, w tym muzycznych, które mogą posłużyć do badań nad kulturą muzyczną lwowskich karmelitów, np. w zakresie historii i obsady kapeli wokально-instrumentalnej funkcjonującej co najmniej od lat 20. XVII wieku. W opracowaniu po przedstawieniu skromnego stanu badań nad kulturą muzyczną lwowskich karmelitów z *conventus maior* wskazano niektórych muzyków, instrumentarium, a także ślady po repertuarze, jaki był wówczas dostępny. W podsumowaniu zaprezentowano natomiast dalsze możliwości badawcze.

Słowa kluczowe: karmelici, Lwów, kapela wokально-instrumentalna, muzykalia

Wprowadzenie

Karmelici dawnej obserwacji, zwani potocznie trzewiczkowymi, związani byli ze Lwowem od XV wieku. Pierwszy klasztor karmelitów powstał dzięki mieszkańcom lwowskim na przedmieściu za bramą Halicką w 1444 roku, jednak już w 1453 roku został zniszczony podczas najazdu tatarskiego¹. Zakonnicy powrócili do Lwowa w drugiej dekadzie XVII wieku, gdy otrzymali od Wojciecha Makucha grunt i dom w pobliżu pierwotnej fundacji klasztoru². Pomimo różnych problemów natury prawnej wkrótce wzniesiono klasztor i kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, który był – cytując Ignacego Chodynickiego – „tak

¹ M.F. Rdzak, *Kontrakty i umowy z archiwum większego klasztoru karmelitów starej obserwacji we Lwowie (XVII–XVIII w.)*, „Nasza Przyszłość” 2020, t. 133, s. 130; T.M. Trajdos, *Karmelici we Lwowie w XV wieku*, „Przegląd Historyczny” 1996, nr 3, s. 512.

² I. Chodynicki, *Historia stołecznego królestwa Galicji i Lodomerji miasta Lwowa od założenia jego aż do czasów teraźniejszych...*, Lwów 1829, s. 384.

ozdobney struktury, iż mógł być słusznie policzony do rzędu naywspanialszych Świątyń we Lwowie”³. Klasztor ten w 1688 roku stał się główną siedzibą władz zakonu nowo utworzonej prowincji ruskiej pw. św. Józefa, a także ważnym centrum kulturalnym i edukacyjnym z nowicjatem i kolegium, w którym uczono filozofii i teologii. Konwent ten określano jako „większy” (tj. *conventus maior*), w odróżnieniu od drugiego lwowskiego klasztoru i kościoła pw. św. Marcina, założonego w 1630 roku na Przedmieściu Żółkiewskim.

Wiek XVII nie był czasem spokojnym we Lwowie – także karmelitów z *conventus maior* spotkało wiele nieszczęść, począwszy od epidemii w 1623 roku, w wyniku której zmarło 16 zakonników, przez spalenie klasztoru i kościoła podczas napadu kozackiego w 1648 roku, aż po pożary podczas oblężenia Lwowa przez wojska Chmielnickiego w 1655 roku i przez wojska tureckie w 1672 roku. Pomimo piętrzących się trudności karmelici prowadzili działalność w tym miejscu aż do 1782 roku, gdy w wyniku kasaty józefińskiej klasztor został zamknięty. Zakonników przeniesiono wówczas do zabudowań należących wcześniej do karmelitów bosych (klasztor i kościół pod wezwaniem św. Michała), gdzie pozostali aż do 1946 roku. Wtedy konwent został ostatecznie zamknięty, zakonników przeniesiono do innych klasztorów karmelitańskich prowincji polskiej, a całe archiwum oraz duża część biblioteki trafiły do Krakowa, gdzie znajdują się do dziś.

Stan badań

Historia badań nad kulturą muzyczną w *conventus maior* sięga II połowy XIX wieku, wtedy bowiem, w 1861 roku, pierwsze informacje źródłowe na temat muzyków karmelitańskich opublikował Franciszek Waligórski w dodatku do „Gazety Lwowskiej”⁴. Były to biogramy zakonników i zakonnic przygotowane na podstawie rękopisu zatytułowanego *Liber vitae*, wówczas znajdującego się jeszcze we Lwowie. Nie zostały one jednak zauważone przez pierwszych muzykologów, próżno więc szukać informacji o kulturze muzycznej karmelitów lwowskich w publikacjach naukowych z I połowy XX wieku. Na pierwsze prace uczonych trzeba było poczekać ponad sto lat; powstały one dopiero w latach 70. XX wieku, gdy badania nad życiem muzycznym zakonu podjął Tadeusz Maciejewski. Jego zainteresowanie tą tematyką zaowocowało dwoma ważnymi artykułami, w których badacz zaprezentował inwentarze muzykaliów z XVIII wieku oraz sylwetkę karmelitańskiego

³ *Ibidem*.

⁴ F. Waligórski, *Historja fundacyi kościołów i klasztorów lwowskich, II. Krótkie biografie sławniejszych zakonników i zakonnic klasztoru karmelitańskiego we Lwowie*, „Gazeta Lwowska” 1861, dodatek (26) do nr. 150 z 1 VII 1861, s. 1; dodatek (27) do nr. 156 z 8 VII 1861, s. 1–2; dodatek (28) do nr. 162 z 15 VII 1861, s. 1–3.

kompozytora Andrzeja Wołoszki⁵, a także krótkie biografie innych zakonników parających się muzyką⁶. Drugi z wymienionych tekstów został opracowany na podstawie dziewięciu rękopisów z Archiwum OO. Karmelitów w Krakowie na Piasku, takich jak akta kapituł prowincjalnych i definitorialnych, inwentarz z 1772 roku, a także *Liber vitae* zawierającej życiorysy karmelitów oraz karmelitanek, w tym muzyków. Kolejna praca na temat lwowskich karmelitów oparta na źródłach powstała w 2022 roku i była to przygotowana przez piszącego te słowa edycja utworu Andrzeja Wołoszki, zawierająca wstęp monograficzny, w którym przedstawiono zarys historii klasztoru w XVIII wieku⁷.

Źródła

Zawirowania dziejowe sprawiły, że dokumentacja archiwalna zachowała się jedynie fragmentarycznie, można wszakże na jej podstawie odtworzyć przynajmniej częściowo dzieje muzyków i muzyki oraz określić znaczenie tego ośrodka zarówno na mapie placówek karmelitańskich na terenie Rzeczypospolitej w XVII i XVIII wieku, jak i klasztorów lwowskich. Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie najważniejszych typów źródeł historycznych, w tym muzycznych, które przetrwały w Archiwum OO. Karmelitów w Krakowie na Piasku i mogą posłużyć do badań nad kulturą muzyczną lwowskich karmelitów.

Do podstawowych źródeł, które przynoszą cenne informacje o muzyce i muzykach, należą, poza wskazanymi już przez Maciejewskiego księgami kapituł prowincjalnych⁸ oraz *Libri vitae*⁹, dokumentacja rachunkowa, inwentarze oraz świadectwa

⁵ T. Maciejewski, *Przyczynek do biografii Andrzeja Wołoszki (ca 1700–1757) i do historii kapel karmelickich*, „Muzyka” 1975, nr 2, s. 73–81.

⁶ T. Maciejewski, *Muzycy karmeliccy z lwowskiego Conventus Major [w:] Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-księżęcej do roku 1945)*, t. V, red. L. Mazepa, Rzeszów 2000, s. 23–38.

⁷ *Operae Carmelitanae 1: Thelesphorus Wikliński, Andreas Wołoszko*, wyd. M. Bebak, Warszawa 2022, «Fontes Musicae in Polonia» C/XXXII, red. T. Jeż, M. Jochymczyk.

⁸ Archiwum OO. Karmelitów w Krakowie na Piasku [dalej: PL-Kkar], sygn. AKKr 93, [Akta kapituł prowincjalnych, sesji definitorów prowincji, kopie pism generała zakonu], 1603–1667; sygn. AKKr 94, *Liber provinciae Polonae fratrum ordinis Beatae Mariae Virginis de Monte Carmeli continens acta et decreta capitularia definitorialia...*, 1668–1688; sygn. AKKr 95, *Liber continens acta et decreta capitulorum generalium, provincialium, definitorialium sub regimine A.R.P. Martini Charzewicz... prioris conventus huius Maioris Arenari Cracoviensis...*, 1674–1709; sygn. AKKr 849, *Liber magistralis conventus Cracoviensis Carmelitarum sancti Thomae Apostoli in platea Hospitali vulgo dicta siti per me fratrem Eliam Szablowski sacrae theologiae magistrum pro tunc vicarium priorem eiusdem conventus Anno Domini 1666 die 12 augusti confectus*, 1666–1726; sygn. AKKr 153, *Conventus S. Annae. Actus capitularis provinciae Russiae*, 1690–1720; sygn. AKKr 154, *Acta congregationis definitorialis...*, 1717–1720.

⁹ PL-Kkar, sygn. AKKr 160, *Liber vitae fratrum et sororum provinciae Russiae ... in Domino quiescentium inscripta nomina, gestaque continens ... colectus per Martinum Rubczyński s. theologiae magi-*

profesji zakonnych, zawierające interesujące informacje biograficzne zakonników-muzyków (zob. niżej). Jako materiał uzupełniający mogą zostać wykorzystane kroniki klasztoru spisane w XVIII wieku¹⁰, a także dokumentacja pozostała po bractwach religijnych¹¹. Osobną grupę źródeł stanowią rękopisy muzyczne.

Źródła muzyczne

Dla muzykologa zainteresowanego kulturą muzyczną lwowskich karmelitów najcenniejsze byłyby z pewnością źródła muzyczne, ale – niestety – te prawie się nie zachowały. Jedynie z rachunków wiemy, że repertuar zespołu funkcjonującego przy kościele karmelitów gromadzono i kopiowano zwłaszcza w latach 1618–1619, czyli zaledwie kilka lat po osiedleniu się zakonników we Lwowie i jeszcze w czasie budowy świątyni¹². Wiadomo również, że w XVII i XVIII wieku kapela wykonywała msze (w tym requiem) i litanie. W spisie inwentarzowym muzykaliów, które były dostępne u karmelitów w II połowie XVIII wieku, odnotowano łącznie 363 kompozycje – msze, arie, litanie, opracowania niesporów, completorium, pasji, planktów, *Te Deum*, *Salve Regina*,

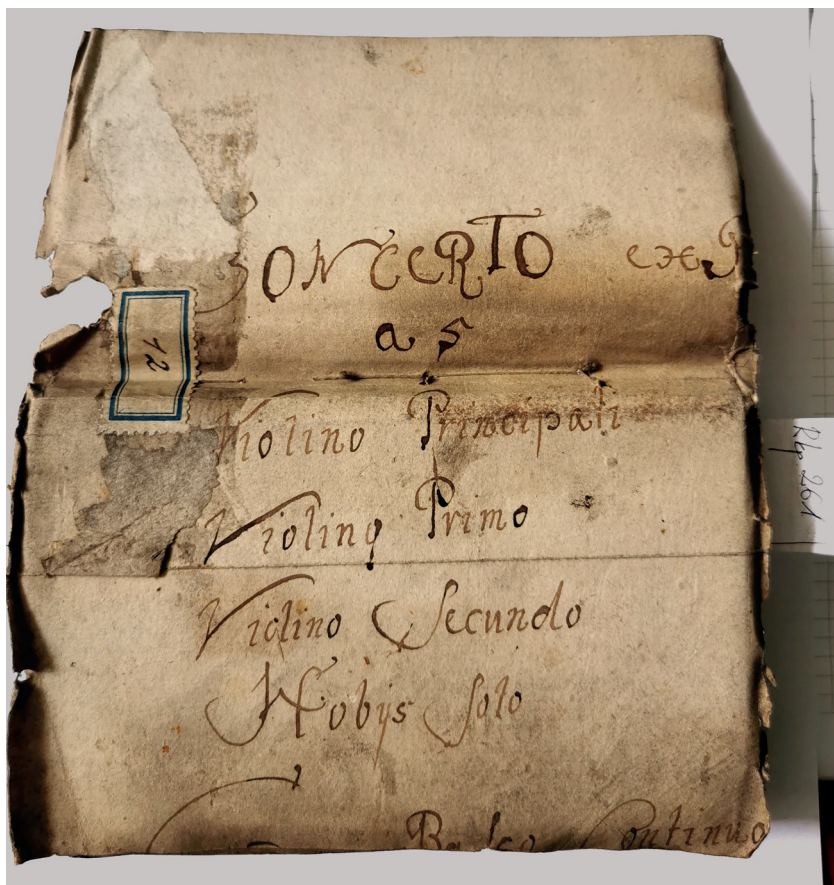
strum 1734 conventus Maioris Leopoliensis priorem..., 1744–1792; sygn. AKKr 161, *Liber vitae fratrum et sororum provinciae Russiae et Magnus Ducatus Lithuaniae ordinis Beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo ... in Domino quiescentium inscripta nomina, gestaque continens ... collectus per fratrem Martinum Rubczyński s. theologiae magistrum pro tunc priorem conventus Maioris Leopoliensis...*, 1744–1887. Trzecia księga zatytułowana *Liber vitae in quo defunctorum Nomina Fratrum et Sororum Provinciae Russiae...*, spisana w prowincji ruskiej św. Józefa, zachowała się w Bibliotece Litewskiej Akademii Nauk im. Wróblewskich w Wilnie pod sygn. F273-256.

¹⁰ PL-Kkar, sygn. AKKr 337, *Historia conventus Leopoliensis in suburbio Haliciensis ordinis Carmelitarum...*, 1704; sygn. AKKr 338, *Liber memorabilium sive tractatus historico-chronologicus de origine, fundatione, erectione, statu aliisque revolutionibus ecclesiae et conventus Leopoliensis...*, XVIII w.

¹¹ PL-Kkar, sygn. AKKr 444, *Księga braci i sióstr Bractwa św. Józefa konających i umarłych nowo w Polsce w tutecznym kościele Ojców Karmelitów dawnej obserwancji przy ołtarzu tegorz [sic] Józefa św. Od Aleksandra papieża VII postanowionego i erigowanego od Jaśnie Wielmożnego Jegomości księdza Jana Tarnowskiego arcybiskupa lwowskiego...*, 1660–1731; sygn. AKKr 445, *Księgi rządu i elekcji Ichmościów Pań sióstr starszych Bractwa Wielkiego Patriarchy i Oblubieńca Najświętszej Marji Panny ... przy kościele oo. Karmelitów dawnej obserwancji fundowanego*, 1716–1759.

¹² W 1618 r. zapłacono 1 zł „za Partesy Litaniarum”. Zob. PL-Kkar, sygn. AKKr 398, *Condi et promi conventus Carmeli Figulini Leopoliensis... sub regimine prioratus fratris Hyacincti Duracz sacrae theologiae lectoris provincialatu vero admodum reverend patris Matthiae Novirady...*, 1617–1622, s. 202. Kupiono też papier do sporządzania kopii („za trzy libri Papieru do Partesow”, „za dwie librze Papiru do Partesow”, za: PL-Kkar, sygn. AKKr 398, s. 205, 209). Podobnie w roku następnym sprawiono papier i płacono introligatorowi („Za Xięgi y Partesy tempore nundinarum do Conventu”, „na papier do Partesow”, „Introligatorowi od Partes ad rationem”, za: PL-Kkar, sygn. AKKr 398, s. 217, 218, 220, 224).

a także 32 symfonie¹³. Cała kolekcja muzykaliów zaginęła prawdopodobnie podczas przeprowadzki do nowego klasztoru, po 1770 roku nie pojawia się bowiem w dokumentacji. Do dziś przetrwał tylko jeden fragment, który został użyty jako makulatura do oprawy książki – jest to fragment partii skrzypiec z anonimowego *Concerto a 5* na troje skrzypiec i obój oraz basso continuo¹⁴ (zob. ilustracje 1–2).

Ilustracja 1. Oprawa książki z biblioteki lwowskich karmelitów, obecnie przechowywana w PL-Kkar (k. tyt.)

Źródło: Archiwum OO. Karmelitów w Krakowie

¹³ PL-Kkar, sygn. AKKr 384, *Inventarium totius supplectilis tam ecclesiae quam conventus Maioris Leopoliensis...*, 1772, s. 16.

¹⁴ Oprawę zachowanego w PL-Kkar rękopisu 261 tworzy złożona karta, na której z jednej strony znajduje się inskrypcja: „Concerto a 5. Violino Principali, Violino Primo, Violino Secundo, Hobys Solo Con Basso Continuo”, zaś na odwrocie fragment partii Violino Concertato. Pomimo podjętych prób dotychczas nie udało się zidentyfikować tej kompozycji.

Ilustracja 2. Oprawa książki z biblioteki lwowskich karmelitów obecnie przechowywana w PL-Kkar (początek głosu Violino Concertato)

Źródło: Archiwum OO. Karmelitów w Krakowie

Ponadto w zbiorze muzycznym pozostałym po sandomierskich benedyktynkach, obecnie przechowywanym w Bibliotece Diecezjalnej w Sandomierzu, zachował się rękopis przekazujący utwór *Surge prope* lwowskiego karmelity Andrzeja Wołoszki¹⁵. Niewykluczone, że również inne kompozycje, które wykonywała karmelikańska kapela wokarno-instrumentalna we Lwowie w XVII i XVIII wieku, zachowały się w tej lub innych kolekcjach. Zasadne wydaje się

¹⁵ Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu, sygn. 252/A VII 12. Zob. *Operae Carmelitanae* 1...

podjęcie w przyszłości próby identyfikacji kompozycji anonimowych ze zbiorów sandomierskich pod kątem obecności kolejnych utworów Wołoszki.

W pewnym sensie braki w zakresie muzykaliów zawierających polifonię rekompensują zachowane w krakowskiej bibliotece karmelitów księgi liturgiczno-muzyczne pochodzące ze Lwowa. Chociaż karmelici lwowscy korzystali z ksiąg chorałowych na co dzień od początku XVII wieku, co poświadczają wpisy w inwentarzach oraz w rachunkach, do dziś przetrwały jedynie kodeksy spisane w latach 40. XVIII wieku przez lub na polecenie ojca Marcina Rubczyńskiego (zob. tabela 1). W dokumentacji archiwalnej zachowały się wszakże wzmianki o wcześniej wykorzystywanych przez karmelitów księgach: w 1620 roku wypłacono z kasy klasztornej 14 zł „na Grad[u]ał [słowo Gradał przekreślone, dopisek inną ręką:] Antiphonarz”¹⁶, zaś z inwentarza z 1693 roku wiadomo, że w klasztorze znajdowały się wówczas dwa rękopiśmienne graduały („Duo Gradualia scripta in membrano in Folio majori”), jeden antyfonarz rzymski („unum Antiphonarum Romanum”) oraz Directorium Chori Adm[od]i Patris Orlandi¹⁷. Obecność tych manuskryptów potwierdzają też inwentarze z lat 1697, 1708 i 1726¹⁸.

Tabela 1. Wykaz lwowskich ksiąg liturgicznych proveniencji lwowskiej przechowywanych obecnie w Bibliotece i Archiwum OO. Karmelitów w Krakowie na Piasku

Lp.	Data	Tytuł	Sygnatura	Skryba	Uwagi
1.	1744	<i>Antiphonale de sanctis</i>	PL-Kkar, rkps perg. 9	Marcin Rubczyński	zawiera 2-gł. mszę S. Brocardi O[r]dinis N[o]stri]
2.	1744	<i>Graduale</i>	PL-Kkar, rkps perg. 3	Marcin Rubczyński	
3.	1745	<i>Missale</i>	PL-Kkar, rkps perg. 4	Marcin Rubczyński	
4.	1745	<i>Antiphonale de sanctis</i>	PL-Kkar, rkps perg. 2	Marcin Rubczyński	
5.	1747	<i>Missale</i>	PL-Kkar, rkps perg. 7	Marcin Rubczyński	
6.	1747	<i>Psalterium</i>	PL-Kkar, rkps perg. 25	Marcin Rubczynski	brak zapisu muzycznego
7.	b.d.	<i>Kyriale</i>	PL-Kkar, rkps 17	nieznany	

Źródło: opracowanie własne.

¹⁶ PL-Kkar, sygn. AKKr 398, s. 265.

¹⁷ PL-Kkar, sygn. AKKr 374, *Inventarium auri, argenti, clenodiorum et totius supplectilis ecclesiae et conventus Maioris Leopoliensis fratrum Ordinis Beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo connotatum pro capitulo Zoludensi...*, 1693, s. 86.

¹⁸ PL-Kkar, sygn. AKKr 375, *Inventarium auri, argenti, clenodiorum et totius supplectilis ecclesiae et conventus Maioris Leopoliensis...*, 1697, s. 69; sygn. AKKr 376, *Inventarium auri, argenti, clenodiorum et totius supplectilis ecclesiae et conventus Maioris Leopoliensis...*, 1708, s. 119; sygn. AKKr 380, *Inventarium auri, argenti, clenodiorum et totius supplectilis ecclesiae et conventus Maioris Leopoliensis... connotatum pro capitulo Bouszoviensi celebrando Anno Domini 1726*, 1726, s. 137.

Źródła pozamuzyczne

Cennym, lecz dotąd niedostatecznie wykorzystanym źródłem wiedzy na temat kultury muzycznej karmelitów lwowskich są trzy księgi rachunkowe przechowywane obecnie w PL-Kkar: z lat 1617–1622 (sygn. AKKr 398), 1644–1679 (sygn. AKKr 399) i 1680–1732 (sygn. AKKr 400). Zawarte w nich informacje, chociaż czasami mało precyzyjne, odnoszą się do osób (muzyków), wydarzeń i obiektów (muzykaliów i instrumentów). Dzięki rachunkom możliwe jest m.in. częściowe zrekonstruowanie historii i obsady kapeli wokalnie-instrumentalnej, chociaż nadal nie znamy ani precyzyjnej daty fundacji zespołu, ani daty zakończenia jego działalności.

W rachunkach odnaleziono najstarsze wzmianki o muzyce w kościele karmelitów, które pochodzą z 1617 roku, a zatem zanotowano je wkrótce po osiedleniu się zakonników na Przedmieściu Halickim, gdy wypłacono 6 groszy „Muzyczne na gorzałkę”¹⁹. Na podstawie zapisów rachunkowych z 1618 roku można ustalić obsadę własnej (jak się wydaje) kapeli karmelitów, w skład której wchodziło wówczas co najmniej osiem osób (zarówno zakonników, jak i muzyków świeckich), tzn. kantor (nieznany z imienia), organista (br. Jan Krakowski/Joannes Cracoviensis), przynajmniej dwóch dyskantystów (zapłacono „na ciżmy Discancistom”²⁰), altysta (br. Dionizy), jeden lub dwóch skrzypków (nie jest jasne, czy Aleksander, który otrzymał pieniądze „na struny”, był tożsamy z zakonnikiem-skrzypkiem, który otrzymał 10 zł „na habit”²¹) i dwóch sztorcistów (dwóch muzyków świeckich: Wojciech oraz Jan Gorecki²²). Taka obsada, typowa dla zespołów tworzonych w małych ośrodkach kościelnych, utrzymała się najprawdopodobniej aż do XVIII wieku, nieznacznie się powiększając.

Na podstawie mało precyzyjnych wpisów rachunkowych z połowy lat 40. XVII wieku można wysnuć wniosek, że kapela obejmowała wówczas nadal około ośmiu muzyków, gdyż – poza kantorem – stale utrzymywano przynajmniej dwóch dyskantystów, a ponadto wypłacono 1 zł 10 gr „Alciście”²³, 12 zł „Organiście świeckiemu”²⁴, zapłacono także łącznie 3 zł „na strony do skrzypic”²⁵ i 2 zł „Kołądy Muzykom Świeckim”²⁶, których można by skojarzyć z osobami grającymi na in-

¹⁹ PL-Kkar, sygn. AKKr 398, s. 127.

²⁰ *Ibidem*, s. 160.

²¹ *Ibidem*, s. 146.

²² „Panu Janowi Goreckie(mu) na s(z)tort”, za: *ibidem*, s. 151.

²³ PL-Kkar, sygn. AKKr 399, *Incipiunt computa conventus Leopoliensis in Anno Domini 1644 post capitulum provinciale Bydgostiae celebratum sub provincialatu [...] Nicolai Dąbrowski...*, 1644–1679, s. 28.

²⁴ *Ibidem*, s. 12.

²⁵ *Ibidem*, s. 20, 31.

²⁶ *Ibidem*, s. 33.

strumentach dętych²⁷. W latach 40. wypłacano wynagrodzenie zarówno organiście-zakonnikowi Erasmowi (1647)²⁸, jak i świeckiemu – „Panu Jędrzeiowi” (1648)²⁹.

Kapela nieznacznie powiększyła się np. w latach 50. XVII wieku, co potwierdzają wydatki na „Kornecistę, co grał przez święta”³⁰, a także na instrumenty smyczkowe – tenorkę i wiolę („od naprawy skrzypic Tenorowych”³¹ oraz „na strony do Wioli”³² i „od naprawy wioli”³³). Nie można wykluczyć, że wraz z kapelą karmelikańską muzykowali również – przynajmniej okresowo – lwowscy trębacz-miejscy³⁴.

W latach 60. i 70. XVII wieku pojawiają się dalsze wypłaty na rzecz „trembaczow, surmaczow i szyposzow”³⁵, czyli dla instrumentalistów grających na instrumentach dętych drewnianych i blaszanych (być może związanych z innymi kapelami lwowskimi), a także wydatki na „nawleczenie bębnów”³⁶. Głośna muzyka wykonywana na instrumentach dętych, kotłach i pozytywie towarzyszyła ważnym karmelińskim świętom maryjnym, takim jak święto Matki Bożej z Góry Karmel czy Nawiedzenia NMP, oraz podczas święta patronalnego prowincji św. Józefa, gdy organizowano procesje, najpewniej w przestrzeni publicznej³⁷.

W latach 80. XVII wieku w kapeli prowadzonej przez kantora grało już prawdopodobnie trzech skrzypków (co poświadczają zapłaty „od naprawiania troyga skrzypicow”³⁸ i „za strony dla muzykow”³⁹), wiolista („od naprawy Violy dla B. Ludwika”⁴⁰), używano tubmaryny, którą zakupiono w 1668 roku⁴¹, a tak-

²⁷ Dodatkowo w 1647 r. wypłacono 2 zł „Bratu Cantorowi od naprawy puzanow” (*ibidem*, s. 80), co oznacza, że były one w użyciu.

²⁸ *Ibidem*, s. 47, 67, 68, 71.

²⁹ *Ibidem*, s. 94.

³⁰ *Ibidem*, s. 267.

³¹ *Ibidem*, s. 272.

³² *Ibidem*, s. 323.

³³ *Ibidem*, s. 336.

³⁴ *Ibidem*, s. 407, 408.

³⁵ *Ibidem*, s. 504, 506, 507, 511, 627, i n.

³⁶ *Ibidem*, s. 524.

³⁷ W 1670 r. zapłacono „Od pożyczania pozytywu na Processyą” (*ibidem*, s. 717), „za kotły co noszeli na Processy” (*ibidem*, s. 719). W 1672 r. przed świętem Nawiedzenia NMP wydano 4,2 zł „od naprawiania kotłów wojskowych” (*ibidem*, s. 824).

³⁸ PL-Kkar, sygn. AKKr 400, [Księga rachunkowa przychodów i rozchodów], 1680–1732, s. 3.

³⁹ *Ibidem*, s. 4.

⁴⁰ *Ibidem*, s. 21. Chodzi najprawdopodobniej o Ludwika Warzewskiego (Warszewskiego). Urodził się ok. 1659 r., zmarł w 1713 r. w Trembowli. W spisie rodziny zakonnej z 1677 r. został wymieniony jako wiolista we Lwowie; grał we lwowskiej kapeli co najmniej do 1681 r., a następnie pełnił funkcję kantora w tym mieście. W latach 1685–1688 był kantorem w Krakowie.

⁴¹ PL-Kkar, sygn. AKKr 399, s. 653 („Muzykom na strony y do tuby”), 655 („Za tubę Marine reszty”), 657 („Za strony do tuby Sznycek i podstawki”), 667 („Na struny do Tuby Maryny”).

że trąbek i puzonów⁴². Korzystano również z organów oraz kotłów („za palki do kotłów”⁴³). W czasie Wielkiego Tygodnia tradycyjnie organy zastępowano klawesynem (np. w sobotę przed Niedzielą Palmową 1682 zapłacono 10 zł „za strony do klawicymbalu y na strony dla Muzyków”⁴⁴).

W latach 20. XVIII wieku kapela obejmowała śpiewaków (dyskantystów) oraz instrumentalistów grających na instrumentach strunowych (wydatki „na struny”, „za kołki do skrzypców”) oraz dętych blaszanych („od naprawy trąb”, „za rurki do waltornów”) i drewnianych („od reparaacji Bassonu”)⁴⁵. W 1727 roku zakupiono również dwa oboje⁴⁶. Korzystano ponadto z dwóch pozytywów (mniejszego i większego); do dyspozycji był też klawikord.

W skład zespołu wchodził zarówno zakonnicy, jak i muzycy świeccy. W rachunkach wymieniani są m.in. ojciec Jerzy (Georgio) – kantor w 1620 roku⁴⁷, ojciec Karol, który w 1681 roku otrzymywał pieniądze na struny⁴⁸, brat Aniół (Angelo), któremu zapłacono 2 zł „na munsztuk do Puzanu”⁴⁹, ojciec Ludwik Warzewski – wiolista⁵⁰, brat Erazm („za strony B. Erasmowi”⁵¹). Płacono także „muzykom Swieckim”⁵², m.in. wymienionym wcześniej sztorcistom Wojciechowi i Janowi Goreckiemu, „Panu Jędrzeiowi Organiście” w 1648 roku⁵³ czy nieznanemu z imienia Kaczyńskiemu – skrzypkowi, który zmarł w 1648 roku⁵⁴.

Interesująca jest także wzmianka w rachunkach świadcząca o tym, że przy klasztorze nie tylko utrzymywano chłopców-dyskantystów, ale też ich kształcono. Na przykład w latach 1727–1729 opiekunami kilku chłopców byli Andrzej Wołoszko wraz z bratem Seraphionem; zapisano wówczas, że 10 lutego 1727 roku „stanął kontrakt z P[anem] Antonim Błędowskim względem dwóch wyrostków na naukę do kapelli danych, podobnyż jako i J[aśnie] W[ielmożnego] P[ana] X[iędza]. Episkopenta [tj. biskupa], od których wziął konwent” 90 zł. Z kasy klasztornej wypłacono w tym czasie aż 200 zł „X. Wołoszkowi y B. Serapionowi od uczenia chłopców” – zarówno biskupa, jak i p. Błędowskiego⁵⁵.

⁴² Płacono „Trembaczom” (PL-Kkar, sygn. AKKr 400, s. 4), w 1681 r. zakupiono za 10 zł „trąbkę mosiężną dla muzyków” (PL-Kkar, sygn. AKKr 400, s. 24), poniesiono również koszty związane z naprawą kwartpuzonu (PL-Kkar, sygn. AKKr 400, s. 22).

⁴³ PL-Kkar, sygn. AKKr 400, s. 41.

⁴⁴ *Ibidem*, s. 68.

⁴⁵ *Ibidem*, s. 1165, 1172, 1185, 1191, 1210, 1232, 1251, 1252 i n.

⁴⁶ *Ibidem*, s. 1298.

⁴⁷ PL-Kkar, sygn. AKKr 398, s. 261.

⁴⁸ Być może chodzi o Karola Raczyńskiego.

⁴⁹ PL-Kkar, sygn. AKKr 400, s. 46.

⁵⁰ Zob. przyp. 40.

⁵¹ PL-Kkar, sygn. AKKr 400, s. 163.

⁵² *Ibidem*, s. 8.

⁵³ PL-Kkar, sygn. AKKr 399, s. 94.

⁵⁴ *Ibidem*, s. 106.

⁵⁵ PL-Kkar, sygn. AKKr 400, s. 1299.

W kościele karmelitów we Lwowie grała nie tylko kapela „domowa”⁵⁶, ale również inne zespoły, m.in. kapela „farska” (w 1648 roku wypłacono 9 zł „Muzyce y Kantorowi Farskiemu”⁵⁷, a w 1705 roku 3 zł 18 gr „Capeli farskiej”⁵⁸), trębacze miejscy (w 1657 roku wypłacono 3 zł 11 gr „Kolędy Czeladzi y trębacom miejskim”⁵⁹, zaś w 1682 roku zapłacono 1 zł „Trębaczom mieyskim kolen-dy”⁶⁰). W 1730 roku zapłacono natomiast „za wodkę dla kapeli cudzey”⁶¹.

Dodatkowe informacje o instrumentarium wykorzystywanym w świątyni karmelitów można odnaleźć w inwentarzach. Nie wszystkie zachowane w krawowskim archiwum spisy z lwowskiego klasztoru większego zawierają informacje o instrumentach. Odnajdziemy je w sześciu z nich: z lat 90. XVII wieku (z 1693 i 1697 roku) oraz z 1708, 1726, 1730 i 1772 roku. W najstarszym z nich figurują „kotły usarskie miedziane, storty, pomorty y rozne piszczałki drewniane”, „klawicymbał w puzdrze wielkim drewnianym, wiola” oraz „rygalik stary”⁶². W 1697 roku odnotowano ponadto „Multan No. 1 Wielki”⁶³. Co ciekawe, instrumenty te, z wyjątkiem wioli, przechowywane były w refektarzu zakonnym. Poza wymienionymi instrumentami w inwentarzu z 1708 roku ujęto czworo skrzypiec (w późniejszym okresie poprawiono liczbę na sześć), trzy wiole, cztery trąby (poprawiono na sześć), jeden puzon, jeden kwartpuzon i jeden kornet; wszystkie instrumenty znajdowały się na chórze⁶⁴.

Kolejny przyrost instrumentów obserwujemy w 1726 roku: karmelici posiadali już poza kotłami, trzema wiolami (z których jedną określono jako dobrą, a dwie jako złe), trąbami, także siedmioro skrzypiec, dwa sztorty (bez „esów”), „quartubason”, tenorę („Tenorowey Tercy”), obój („Voces humana Tertiae”), dwa kornety, cztery pomorty („pomerczikow 4”), dwie szałamaje, trzy musztuki do instrumentów dętych, dwa klawikordy („złe popsowane”), jeden serpent („serpentina z puzdrem iedna”)⁶⁵. Z kolei w 1772 roku na kościelnym chórze znajdowało się sześć skrzypiec, „viole de bamour” [*sic*], dwa oboje, dwie trąbki, dwie waltornie, kwartwiola, cztery fagoty (w tym dwa zepsute), basetla, tenor-

⁵⁶ Termin zaczerpnięty z Trembowli, gdzie oznaczał zespół złożony z organisty i dwóch trębaczy. Zob. M. Babak, *Informacje o instrumentach, muzykaliach i muzykach w klasztorze karmelitów w Trembowli w XVIII wieku w zachowanej dokumentacji archiwalnej* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich*, t. XVIII: *Muzyczne tradycje Galicji – dziedzictwo, inspiracje, konteksty*, red. K. Fink, T. Mazepa, G. Oliwa, Rzeszów 2023, s. 231.

⁵⁷ PL-Kkar, sygn. AKKr 399, s. 89.

⁵⁸ PL-Kkar, sygn. AKKr 400, s. 812.

⁵⁹ PL-Kkar, sygn. AKKr 399, s. 350.

⁶⁰ PL-Kkar, sygn. AKKr 400, s. 59.

⁶¹ *Ibidem*, s. 1354.

⁶² PL-Kkar, sygn. AKKr 374, s. 87.

⁶³ PL-Kkar, sygn. AKKr 375, s. 74.

⁶⁴ PL-Kkar, sygn. AKKr 376, s. 134.

⁶⁵ PL-Kkar, sygn. AKKr 380, s. 140.

ka, zepsuty klawesyn, dwa stare klawikordy i jedna altówka⁶⁶. Instrumenty te zaginęły prawdopodobnie w okresie przeniesienia zakonników do nowej siedziby, w inwentarzach z nowego klasztoru nie zostały bowiem wymienione żadne instrumenty.

Niestety w krakowskim archiwum nie zachowały się księgi rachunkowe z lat 1732–1826, dlatego nie sposób ustalić, do kiedy aktywna była kapela karmelicka. Niemniej wydatki na muzykę ponoszono nadal w XIX wieku, co najmniej do lat 30., o czym świadczą zapisy „Kapelistom co grali na odpust”. Nie jest jednak jasne, czy byli to muzycy tworzący kapelę karmelitańską, czy zatrudniani specjalnie na większe okoliczności muzycy z innych zespołów. Być może w innych archiwach polskich lub ukraińskich odnajdą się księgi z połowy i II połowy XVIII wieku, które uzupełnią aktualną wiedzę na temat kultury muzycznej karmelitów w tym ośrodku.

Poza rachunkami i inwentarzami dysponujemy także zbiorem świadectw profesji zakonnych z lat 1657–1776⁶⁷. Są to luźne karty przynoszące informacje o dacie i miejscu złożenia profesji wieczystej, czasami również o dacie i miejscu wstąpienia do zakonu. Akt profesji poświadczany był przez świadków, wśród których znajdowali się kantorzy i organiści, jest to więc doskonale źródło do badań nad grupą muzyków-zakonników.

Przydatne do badań nad kulturą muzyczną są również księgi należące przed wiekami do Bractwa św. Józefa, zawierające m.in. informacje o wypłatach Bractwa na rzecz muzyków⁶⁸. Wydatki te są jednak mało precyzyjne, zwykle przyjmują bowiem formę: „Muzykom”. Z tego powodu stanowią one jedynie źródło pomocnicze, uzupełniające, poświadczające wszakże obecność muzyki podczas „szadzek” Bractwa.

Perspektywy badawcze

Okazuje się zatem, że we Lwowie, obok kapel dominikanów, franciszkanów, bernardynów i jezuitów⁶⁹, już od drugiej dekady XVII wieku działała wokalnie-

⁶⁶ PL-Kkar, sygn. AKKr 384, s. 15.

⁶⁷ PL-Kkar, sygn. AKKr 407, [Profesje wieczyste], 1619–1750; sygn. AKKr 408, [Profesje wieczyste], 1751–1866.

⁶⁸ PL-Kkar, sygn. AKKr 444; sygn. AKKr 445.

⁶⁹ M. Konik, *Życie muzyczne w dominikańskim konwencie Bożego Ciała we Lwowie* [w:] *Życie muzyczne w klasztorach dominikańskich w dawnej Rzeczypospolitej*, red. A. Patalas, Kraków 2016, s. 153–180; J. Koszałkowski, *Jan Staromiejski – kompozytor w kręgu dominikanów lwowskich* [w:] *Życie muzyczne w klasztorach dominikańskich w dawnej Rzeczypospolitej*, red. A. Patalas, Kraków 2016, s. 181–194; A. Wlazło, *Leopold Pych w kręgu dominikańskiej kapeli lwowskiej – charakterystyka warsztatu kompozytorskiego na przykładzie Missa solemnis ex D* [w:] *Życie muzyczne w klasztorach dominikańskich w dawnej Rzeczypospolitej*, red. A. Patalas,

strumentalna kapela karmelitańska. Karmelici starali się dbać o oprawę muzyczną w największych ośrodkach miejskich, takich jak Kraków, Lwów, Poznań czy Wilno, być może chcąc w ten sposób przyciągnąć wiernych do swoich świątyń. Obsada zespołu lwowskiego, funkcjonującego najpewniej od samych początków obecności karmelitów w tym mieście, zbliżona była do innych kapel kościelnych aktywnych w XVII i XVIII wieku na terenie Rzeczypospolitej, w tym do kapeli karmelitańskiej w Krakowie. Na podstawie przywołanych źródeł możliwe jest pełniejsze zrekonstruowanie działalności muzycznej zakonników. Być może dalsze wskazówki dotyczące kultury muzycznej karmelitów odnajdą się w aktach biskupich lub innych lwowskich aktach zakonnych. W planach jest opracowanie szczegółowego wykazu muzyków aktywnych w świątyni karmelitów we Lwowie w XVII i XVIII wieku, a także omówienie kwestii patronatu muzycznego w tym ośrodku. Dalszych badań wymaga też repertuar, zarówno monodyczny, jak i polifoniczny. Kontynuowane powinny być poszukiwania archiwalno-biblioteczne, zwłaszcza utworów polifonicznych, które mogły trafić do innych kolekcji, zarówno polskich, ukraińskich, litewskich, jak i białoruskich. W zakresie studiów nad zachowanymi kodeksami liturgiczno-muzycznymi planowane są prace zmierzające do ich zindeksowania, a następnie przeprowadzenia stosownych analiz śpiewów (m.in. poszukiwania cech swoistych dla tradycji karmelitańskiej). Wszystkie te działania powinny doprowadzić nas do pełnego rozpoznania muzycznej przeszłości karmelitów lwowskich.

Bibliografia

Źródła rękopiśmienne

Archiwum OO. Karmelitów w Krakowie na Piasku

Sygn. AKKr 93: [Akta kapituł prowincjalnych, sesji definitorów prowincji, kopie pism generała zakonu], 1603–1667.

Sygn. AKKr 94: *Liber provinciae Polonae fratrum ordinis Beatae Mariae Virginis de Monte Carmeli continens acta et decreta capitularia definitorialia...*, 1668–1688.

Sygn. AKKr 95: *Liber continens acta et decreta capitulorum generalium, provincialium, definitorialium sub regimine A.R.P. Martini Charzewicz... prioris conventus huius Maioris Arenari Cracoviensis...*, 1674–1709.

Sygn. AKKr 153: *Conventus S. Annae. Actus capitularis provinciae Russiae*, 1690–1720.

Sygn. AKKr 154: *Acta congregationis definitorialis...*, 1717–1720.

Kraków 2016, s. 195–225; L. Mazepa, *Życie muzyczne dawnego Lwowa (XIII–XVII wiek)* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-książęcej do roku 1945)*, t. I, red. L. Mazepa, Rzeszów 1997, s. 13–34; J. Kochanowicz, *Słownik geograficzny jezuickich burs muzycznych (Materiały)*, Kraków 2002, s. 139–144.

- Sygn. AKKr 160: *Liber vitae fratrum et sororum provinciae Russiae ... in Domino quiescentium inscripta nomina, gestaue continens ... colectus per Martinum Rubczyński s. theologiae magistrum 1734 conventus Maioris Leopoliensis priorem...*, 1744–1792.
- Sygn. AKKr 161: *Liber vitae fratrum et sororum provinciae Russiae et Magnus Ducatus Lithuaniae ordinis Beatae Mariae Virginis de Monte Varmelo ... in Domino quiescentium inscripta nomina, gestaue continens ... colectus per fratrem Martinum Rubczyński s. theologiae magistrum pro tunc priorem conventus Maioris Leopoliensis...*, 1744–1887.
- Sygn. AKKr 337: *Historia conventus Leopoliensis in suburbio Haliciensis ordinis Carmelitarum...*, 1704.
- Sygn. AKKr 338: *Liber memorabilium sive tractatus historico-chronologicus de origine, fundatione, erectione, statu aliisque revolutionibus ecclesiae et conventus Leopoliensis...*, XVIII w.
- Sygn. AKKr 374: *Inventarium auri, argenti, clenodiorum et totius supplectilis ecclesiae et conventus Maioris Leopoliensis fratrum Ordinis Beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo connatum pro capitulo Zoludensi...*, 1693.
- Sygn. AKKr 375: *Inventarium auri, argenti, clenodiorum et totius supplectilis ecclesiae et conventus Maioris Leopoliensis...*, 1697.
- Sygn. AKKr 376: *Inventarium auri, argenti, clenodiorum et totius supplectilis ecclesiae et conventus Maioris Leopoliensis...*, 1708.
- Sygn. AKKr 380: *Inventarium auri, argenti, clenodiorum et totius supplectilis ecclesiae et conventus Maioris Leopoliensis... connotatum pro capitulo Bouszoviensi celebrando Anno Domini 1726, 1726.*
- Sygn. AKKr 384: *Inventarium totius supplectilis tam ecclesiae quam conventus Maioris Leopoliensis...*, 1772.
- Sygn. AKKr 398: *Condi et promi conventus Carmeli Figulini Leopoliensis... sub regimine prioratus fratris Hyacincti Duracz sacrae theologiae lectoris provincialatu vero admodum reverend patris Matthiae Novirady...*, 1617–1622.
- Sygn. AKKr 399: *Incipiunt computa conventus Leopoliensis in Anno Domini 1644 post capitulum provinciale Bydgosciae celebratum sub provincialatu... Nicolai Dąbrowski...*, 1644–1679.
- Sygn. AKKr 400: [Księga rachunkowa przychodów i rozchodów], 1680–1732.
- Sygn. AKKr 407: [Profesje wieczyste], 1619–1750.
- Sygn. AKKr 408: [Profesje wieczyste], 1751–1866.
- Sygn. AKKr 444: *Księga braci i sióstr Bractwa św. Józefa konających i umarłych nowo w Polsce w tutecznym kościele Ojców Karmelitów dawnej obserwancje przy ołtarzu tegorz [sic] Józefa św. Od Aleksandra papieża VII postanowionego i erigowanego od Jaśnie Wielmożnego Jegości księdza Jana Tarnowskiego arcybiskupa lwowskiego...*, 1660–1731.
- Sygn. AKKr 445: *Księgi rządu i elekcje Ichmościów Pań sióstr starszych Bractwa Wielkiego Patriarchy i Oblubieńca Najświętszej Marjej Panny ... przy kościele oo. Karmelitów dawnej obserwancje fundowanego, 1716–1759.*
- Sygn. AKKr 849: *Liber magistralis conventus Cracoviensis Carmelitarum sancti Thomae Apostoli in platea Hospitali vulgo dicta siti per me fratrem Eliam Szablowski sacrae theologiae magistrum pro tunc vicarium priorem eiusdem conventus Anno Domini 1666 die 12 augusti confectus, 1666–1726.*

Biblioteka Litewskiej Akademii Nauk im. Wróblewskich w Wilnie (LT-Va)

- Sygn. F273-256: *Liber vitae in quo defunctorum Nomina Fratrum et Sororum Provinciae Russiae et. MD.L. Ord. B[eatis]si[m]ae V. Mariae de Monte Carmelo A.R.O. fideliter conscripta adnotantur ab Exordio Provinciae id est ab Anno D[omi]ni 1688, 1688.*

Opracowania

- Bebak M., *Informacje o instrumentach, muzykaliach i muzykach w klasztorze karmelitów w Trembowli w XVIII wieku w zachowanej dokumentacji archiwalnej* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich*, t. XVIII: *Muzyczne tradycje Galicji – dziedzictwo, inspiracje, konteksty*, red. K. Fink, T. Mazepa, G. Oliwa, Rzeszów 2023, s. 223–237.
- Chodynicki I., *Historia stoletniego królestw Galicji i Lodomeryi miasta Lwowa od założenia jego aż do czasów teraźniejszych...*, Lwów 1829.
- Kochanowicz J., *Słownik geograficzny jezuickich burs muzycznych (Materiały)*, Kraków 2002.
- Konik M., *Życie muzyczne w dominikańskim konwencie Bożego Ciała we Lwowie* [w:] *Życie muzyczne w klasztorach dominikańskich w dawnej Rzeczypospolitej*, red. A. Patalas, Kraków 2016, s. 153–180.
- Koszałkowski J., *Jan Staromieyski – kompozytor w kręgu dominikanów lwowskich* [w:] *Życie muzyczne w klasztorach dominikańskich w dawnej Rzeczypospolitej*, red. A. Patalas, Kraków 2016, s. 181–194.
- Maciejewski T., *Muzycy karmeliccy z lwowskiego Conventus Major* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-księżęcej do roku 1945)*, t. V, red. L. Mazepa, Rzeszów 2000, s. 23–38.
- Maciejewski T., *Przyczynek do biografii Andrzeja Wołoszki (ca 1700–1757) i do historii kapel karmelickich*, „Muzyka” 1975, nr 2, s. 73–81.
- Mazepa L., *Życie muzyczne dawnego Lwowa (XIII–XVII wiek)* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-księżęcej do roku 1945)*, t. I, red. L. Mazepa, Rzeszów 1997, s. 13–34.
- Operae Carmelitanae 1: Thelesphorus Wikliński, Andreas Wołoszko*, wyd. M. Bebak, Warszawa 2022 «Fontes Musicae in Polonia» C/XXXII, red. T. Jeż, M. Jochymczyk.
- Rdzak M.F., *Kontrakty i umowy z archiwum większego klasztoru karmelitów starej obserwy we Lwowie (XVII–XVIII w.)*, „Nasza Przyszłość” 2020, t. 133, s. 129–146.
- Trajdos T.M., *Karmelici we Lwowie w XV wieku*, „Przegląd Historyczny” 1996, nr 3, s. 497–513.
- Waligórski F., *Historia fundacji kościołów i klasztorów lwowskich, II. Krótkie biografie sławniejszych zakonników i zakonnic klasztoru karmelitańskiego we Lwowie*, „Gazeta Lwowska”, dodatek (26) do nr. 150 z 1 lipca 1861, s. 1; dodatek (27) do nr. 156 z 8 lipca 1861, s. 1–2; dodatek (28) do nr. 162 z 15 lipca 1861, s. 1–3.
- Wlazło A., *Leopold Pych w kręgu dominikańskiej kapeli lwowskiej – charakterystyka warsztatu kompozytorskiego na przykładzie Missa solemnis ex D* [w:] *Życie muzyczne w klasztorach dominikańskich w dawnej Rzeczypospolitej*, red. A. Patalas, Kraków 2016, s. 195–225.

MUSIC AMONG THE LVIV CARMELITES IN THE 17TH AND 18TH CENTURIES – STATE OF RESEARCH, SOURCES, AND RESEARCH PERSPECTIVES

Abstract

The Archive of the Carmelite monastery at Piasek in Cracow preserves 17th- and 18th-century documentation (account books, records of monastic professions, necrologies, books of provincial chapters, inventories, etc.), as well as liturgical codices, documenting the musical life of the Carmelites of two Lviv monasteries: the *conventus maior* (i.e. the Visitation of the Blessed Virgin Mary church and monastery in the Halytsky Suburb) and St. Martin's. Some of them have not yet been of interest to musicologists. The aim of this article is to present the most important types of

historical sources, including musical ones, which can be used to study the musical culture of the Lviv Carmelites (e.g. the history of the vocal-instrumental ensemble, which had been functioning since at least the 1620s, as well as musicians associated with it). After presenting the modest state of research on the musical culture of the Lviv Carmelites of the *conventus maior*, the author identifies some of the musicians, instruments, and traces of the repertoire that were available at the time. The conclusion, however, presents further research possibilities.

Keywords: Carmelites, Lviv, vocal-instrumental ensemble, musicalia